

LEFFLER

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)
z 8. novembra 2005*

6

Vo veci C-443/03,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článkov 68 ES a 234 ES, podaný rozhodnutím Hoge Raad der Nederlanden (Holandsko) zo 17. októbra 2003 a doručení Súdnemu dvoru 20. októbra 2003, ktorý súvisí s konaním:

Götz Leffler

proti

Berlin Chemie AG,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas (spravodajca) a J. Malenovský, sudcovia S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet a M. Ilešič,

* Jazyk konania: holandčina.

generálna advokátka: C. Stix-Hackl,
tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

šo zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 12. apríla 2005,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- pán Leffler, v zastúpení: D. Rijpma a R. Bakels, advocaten,
- Berlin Chemie AG, v zastúpení: A. Hagedorn, B. Gabriel a J. I. van Vlijmen, advocaten,
- holandská vláda, v zastúpení: H. G. Sevenster a C. M. Wissels, splnomocnené zástupkyne,
- nemecká vláda, v zastúpení: W.-D. Plessing, splnomocnený zástupca,
- francúzska vláda, v zastúpení: G. de Bergues a A. Bodard-Hermant, splnomocnení zástupcovia,
- portugalská vláda, v zastúpení: L. Fernandes a M. Fernandes, splnomocnení zástupcovia,
- fínska vláda, v zastúpení: T. Pynnä, splnomocnená zástupkyňa,

— Komisia Európskych spoločností, v zastúpení: A.-M. Rouchaud-Joët a R. Troosters, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 28. júna 2005,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 8 nariadenia Rady (ES) č. 1348/2000 z 29. mája 2000 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch (Ú. v. ES L 160, s. 37; Mim. vyd. 19/001, s. 227, ďalej „nariadenie“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom Lefflerom, bytom v Holandsku, a spoločnosťou podľa nemeckého práva Berlin Chemie AG (ďalej len „Berlin Chemie“, ktorého predmetom je zrušenie zabavenia majetku vykonaného touto spoločnosťou vo vzťahu k majetku pána Lefflera.

Právny rámec

- 3 Cieľom nariadenia je zlepšiť efektívnosť a rýchlosť súdnych konaní vytvorením zásady priameho odosielania súdnych a mimosúdnych písomností.

- 4 Pred nadobudnutím účinnosti nariadenia bola väčšina členských štátov viazaná Haagskym dohovorom o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v cudzine v občianskych a obchodných veciach z 15. novembra 1965, ktorý vytvára mechanizmus administratívnej spolupráce umožňujúci doručenie písomnosti prostredníctvom centrálného orgánu. Okrem toho článok IV protokolu pripojeného k Dohovoru z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32) v znení Dohovoru z 9. októbra 1978 o pristúpení Dánskeho kráľovstva, Írska a Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska (Ú. v. ES L 304, s. 1 a — zmenený text — s. 77), Dohovoru z 25. októbra 1982 o pristúpení Helénskej republiky (Ú. v. ES L 388, s. 1), Dohovoru z 26. mája 1989 o pristúpení Španielskeho kráľovstva a Portugalskej republiky (Ú. v. ES L 285, s. 1) a Dohovoru z 29. novembra 1996 o pristúpení Rakúskej republiky, Fínskej republiky a Švédskeho kráľovstva (Ú. v. ES C 15, 1997, s. 1, ďalej len „Bruselský dohovor“), ustanovoval možnosť doručenia priamejšími cestami. Článok 4 druhý pododsek uvedeného protokolu znie takto:

„Ak to prijímajúci štát nenamietne prostredníctvom vyhlásenia urobeného generálnemu tajomníkovi Rady Európskych spoločností, tieto písomnosti môžu tiež byť odoslané priamo úradnými osobami štátov, kde sú písomnosti vyhotovené, úradným osobám štátov, na území ktorých sa nachádza adresát písomnosti. V tomto prípade úradná osoba odosielajúceho štátu zašle vyhotovenie písomnosti úradnej osobe prijímajúceho štátu, ktorá je oprávnená odovzdať ju adresátovi. Odovzdanie sa uskutoční formou ustanovenou právnym poriadkom prijímajúceho štátu. Odovzdanie sa potvrdí osvedčením odoslaným priamo úradnej osobe odosielajúceho štátu.“

- 5 Rada ministrov spravodlivosti, ktorá sa zišla 29. a 30. októbra 1993, poverila pracovnú skupinu nazvanú „Skupina pre zjednodušenie zasielania písomností“, aby vypracovala nástroj na zjednodušenie a zrýchlenie postupov zasielania písomností medzi členskými štátmi. Táto práca vyústila do prijatia, na základe článku K.3 Zmluvy o EÚ (články K až K.9 Zmluvy o EÚ boli nahradené článkami 29 EÚ až 42

EÚ), Dohovoru o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch Európskej únie (ďalej len „dohovor“). Tento dohovor bol vypracovaný aktom Rady Európskej únie z 26. mája 1997 (Ú. v. ES C 261, s. 1; text dohovoru, s. 2; protokol o výklade dohovoru Súdny dvorom, s. 17).

- 6 Dohovor nevstúpil do platnosti. V rozsahu, v akom jeho text inšpiroval text nariadenia, sa na objasnenie výkladu tohto nariadenia odkazuje na dôvodovú správu k tomu istému dohovoru (Ú. v. ES C 261, s. 26).

- 7 Po vstupe Amsterdamskej zmluvy do platnosti Komisia 26. mája 1999 predložila návrh smernice Rady o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch (Ú. v. ES C 247 E, s. 11).

- 8 Keď bol tento dokument predložený Európskemu parlamentu, ten vyslovil želanie, aby bol dokument prijatý vo forme nariadenia. Vo svojej správe (A5-0060/1999, konečné znenie, z 11. novembra 1999) Parlament v tomto smere uviedol:

„Nariadenie je na rozdiel od smernice výhodné v tom, že zabezpečuje rýchly, jasný a jednotný výkon textu Spoločenstva, čo zodpovedá sledovanému cieľu. Táto právna forma sa okrem toho zvolila pre ‚zospoločenšenie‘ ostatných dohovorov, ktoré sa práve preskúmajú“.

9 Odôvodnenie 2 nariadenia ustanovuje:

„Správne fungovanie vnútorného trhu vyžaduje potrebu zlepšiť a zrýchliť odosielanie súdnych a mimosúdnych písomností určených na doručenie v občianskych alebo obchodných veciach medzi členskými štátmi.“

10 Odôvodnenia 7 až 10 tohto nariadenia znejú takto:

„(7) Rýchlosť pri odosielaní odôvodňuje použitie všetkých vhodných prostriedkov za predpokladu, že sa dodržia určité podmienky ohľadom čitateľnosti a spoľahlivosti doručených písomností. Bezpečnosť odosielania vyžaduje, aby za k odosielanej písomnosti pripojilo vzorové tlačivo, ktoré sa vyplní v jazyku miesta, kde sa má doručenie vykonať, alebo v inom jazyku, ktorý predmetný členský prijíma.

(8) Na dosiahnutie efektívnosti tohto nariadenia sa možnosť odmietnuť doručenie písomností obmedzuje iba na výnimočné situácie.

(9) Rýchlosť zaslania vyžaduje, aby sa písomnosti doručili v priebehu dní od prijatia písomnosti. Ak však k doručeniu nedošlo ani po uplynutí jedného mesiaca, prijímajúci orgán informuje odosielajúci orgán. Uplynutie tejto lehoty neznamená, že sa žiadosť vráti odosielajúcemu orgánu, ak je zrejmé, že doručenie možno v primeranej lehote zabezpečiť.

(10) Z dôvodu ochrany záujmov adresáta by sa doručenie malo vykonať v úradnom jazyku alebo v jednom z úradných jazykov miesta, kde sa má doručiť, alebo v inom jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie.“

11 Článok 4 ods. 1 nariadenia stanovuje:

„Súdne písomnosti sa zasielajú priamo a čo najrýchlejšie medzi orgánmi určenými podľa článku 2.“

12 Článok 5 nariadenia uvádza:

„Preklad písomností

1. Odosielajúci orgán, ktorému navrhovateľ predloží písomnosť na zaslanie, ho poučí, že adresát môže odmietnuť prijatie písomnosti, ak nie je vyhotovená v jednom z jazykov podľa článku 8.

2. Navrhovateľ znáša všetky náklady prekladu pred zaslaním písomnosti bez ohľadu na možnosť neskoršieho rozhodnutia súdu alebo príslušného orgánu o tom, kto tieto náklady uhradí.“

13 Článok 7 nariadenia znie takto:

„Doručovanie písomností

1. Prijímajúci orgán sám doručí alebo zabezpečí doručenie písomnosti buď podľa právneho poriadku prijímajúceho členského štátu alebo osobitnou formou, o ktorú požiadal odosielajúci orgán, pokiaľ táto forma je zlučiteľná s právnym poriadkom tohto členského štátu.

2. Všetky kroky potrebné na doručenie písomnosti sa urobia bez odkladu. Ak však nebolo možné doručiť do jedného mesiaca od prijatia, prijímajúci orgán o tom vždy informuje odosielajúci orgán osvedčením na vzorovom tlačive v prílohe, ktoré sa vyhotoví za podmienok uvedených v článku 10 ods. 2. Lehota sa počíta podľa právneho poriadku prijímajúceho členského štátu.“

14 Článok 8 tohto nariadenia stanovuje:

„Odmietnutie prevzatia písomnosti

1. Prijímajúci orgán informuje adresáta, že môže odmietnuť prevziať doručovanú písomnosť, ak nie je v jednom z týchto jazykov:

- a) v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo ak je v danom členskom štáte viac úradných jazykov, v úradnom jazyku alebo v jednom z úradných jazykov miesta, kde sa má doručiť;

alebo

b) v jazyku odosielaajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie.

2. Ak bol prijímajúci orgán informovaný, že adresát odmieta prevziať písomnosť podľa odseku 1, okamžite o tom informuje odosielaajúci orgán osvedčením podľa článku 10 a vráti žiadosť a písomnosti, ktorých preklad sa vyžaduje.“

15 Článok 9 toho istého nariadenia znie takto:

„Dátum doručenia

1. Bez vplyvu na článok 8 sa za dátum doručenia písomnosti podľa článku 7 považuje deň, v ktorý bola písomnosť doručená podľa právneho poriadku prijímajúceho členského štátu.

2. Ak však v rámci zamýšľaného alebo už začatého konania v odosielaajúcom členskom štáte má písomnosť doručiť v určitej lehote, dátum, ktorý sa vezme do úvahy vo vzťahu k navrhovateľovi, sa určí podľa právneho poriadku tohto členského štátu.

3. Členský štát môže z opodstatnených dôvodov vylúčiť uplatnenie ustanovení odseku 1 a 2 na prechodné obdobie piatich rokov.

Toto prechodné obdobie môže členský štát obnovovať v päťročných intervaloch z dôvodov súvisiacich s jeho právnym systémom. Taký členský štát informuje Komisiu o obsahu takéhoto vylúčenia a o okolnostiach prípadu.“

16 Článok 19 nariadenia uvádza:

„Neprítomnosť odporcu v konaní

1. Ak sa do iného členského štátu malo zaslať predvolanie alebo iná rovnocenná písomnosť podľa ustanovení tohto nariadenia na účely doručenia a odporca sa nedostavil, nemožno vydať rozsudok, pokiaľ sa nezistí, že:

- a) písomnosť sa doručila spôsobom predpísaným právnym poriadkom prijímajúceho členského štátu pre doručovanie písomností vo vnútroštátnych konaniach osobám na jeho území; alebo
- b) písomnosť sa skutočne odovzdala odporcovi alebo doručila do jeho bydliska iným spôsobom ustanoveným týmto nariadením;

a že v každom z týchto prípadoch sa doručenie alebo odovzdanie uskutočnilo v dostatočnom časovom predstihu, aby sa odporca mohol hájiť.

...“

- 17 Nariadenie predpisuje použitie rôznych vzorových tlačív, ktoré sú k nemu pripojené. Jedno z týchto tlačív, vytvorené v súlade s článkom 10 nariadenia, je nazvané „Osvedčenie o doručení alebo nedoručení písomností“. Bod 14 tohto tlačiva uvádza poznámku, pokiaľ príjemca odmietol prijať písomnosť z dôvodu použitého jazyka. Bod 15 toho istého tlačiva uvádza rôzne dôvody nedoručenia písomností.
- 18 Článok 26 ods. 1 až 3 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42) znie takto:

„1. Ak je osoba, ktorá má bydlisko v jednom členskom štáte, žalovaná na súde iného členského štátu a nedostaví sa na tento súd, súd aj bez návrhu vyhlási, že nemá právomoc, ak si právomoc nemôže založiť na ustanoveniach tohto nariadenia.

2. Súd preruší konanie dovtedy, kým sa nepreukáže, že žalovaný mal možnosť prevziať písomnosť, ktorou sa začalo konanie, alebo rovnocennú písomnosť v dostatočnom čase, aby mohol pripraviť svoju obhajobu alebo na tento účel sa prijali všetky potrebné kroky.

3. Článok 19 nariadenia Rady (ES) č. 1348/2000... sa uplatní namiesto odseku 2, ak sa písomnosť, ktorou sa začalo konanie, alebo rovnocenná písomnosť musela doručovať z jedného členského štátu do iného členského štátu podľa tohto nariadenia.“

- 19 Okrem toho článok 34 bod 2 nariadenia č. 44/2001 stanovuje, že rozsudok vydaný v jednom členskom štáte sa v inom členskom štáte neuzná „v prípade, že bol vydaný bez účasti žalovaného v konaní, ak sa mu nedoručila písomnosť, ktorou sa začalo konanie alebo rovnocenná písomnosť v dostatočnom čase a takým spôsobom, aby si mohol zabezpečiť obhajobu, okrem prípadu, že žalovaný opomenul začať konanie, ktorým by napadol rozsudok, keď tak mohol urobiť“.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 20 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že pán Leffler podaním z 21. júna 2001 podal predsedovi Rechtbank te Arnhem návrh na vydanie predbežného opatrenia proti Berlin Chemie s cieľom dosiahnuť zrušenie zabavenia majetku vykonaného touto spoločnosťou a zakázať jej vykonanie nových zabavení. Berlin Chemie navrhla zamietnuť tento návrh a predseda Rechtbank uznesením z 13. júla 2001 návrhy pána Lefflera zamietol.
- 21 Súdnu výzvu z 27. júla 2001 doručenou do kancelárie právneho zástupcu spoločnosti Berlin Chemie pán Leffler podal odvolanie na Gerechthof te Arnhem. Spoločnosť Berlin Chemie bola predvolaná na pojednávanie tohto súdu na 7. augusta 2001.
- 22 Keďže však dotknutá vec nebola zapísaná do registra konaní Gerechthof, pán Leffler nechal 9. augusta 2001 doručiť opravné podanie. Týmto podaním bola Berlin Chemie predvolaná na pojednávanie súdu na 23. augusta 2001, ale na toto pojednávanie sa nedostavila.

- 23 Gerechthof sa rozhodol prerušiť konanie o návrhu pána Lefflera na vydanie rozsudku pre zmeškanie proti Berlin Chemie, aby dal navrhovateľovi príležitosť predvolať túto spoločnosť na súd v súlade s článkom 4 bodom 7 (vtedajším) holandského občianskeho súdneho poriadku (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering) a s nariadením.
- 24 Súdnou výzvou zo 7. septembra 2001 doručenu do kancelárie generálneho prokurátora na Gerechthof bola Berlin Chemie predvolaná na pojednávanie na 9. októbra 2001. Táto spoločnosť sa však na uvedené pojednávanie nedostavila.
- 25 Gerechthof sa znova rozhodol prerušiť konanie o návrhu pána Lefflera na vydanie rozsudku pre zmeškanie, tento raz až do poskytnutia dôkazov o tom, že doručenie bolo v súlade s článkom 19 nariadenia. Niektoré dokumenty boli predložené na pojednávaní 4. decembra 2001.
- 26 Rozsudkom z 18. decembra 2001 Gerechthof zamietol návrh pána Lefflera na vydanie rozsudku pre zmeškanie proti Berlin Chemie a rozhodol o zastavení konania.
- 27 Relevantné body uvedeného rozsudku, ako boli podané vnútroštátnym súdom, znejú takto:

„3.1. Z poskytnutých údajov vyplýva, že doručenie predvolania adresovaného Berlin Chemie sa uskutočnilo v súlade s nemeckým právom, ale Berlin Chemie odmietla prevziať písomnosti z dôvodu, že neboli preložené do nemčiny.

3.2. Predvolanie predložené v Nemecku nebolo preložené do úradného jazyka prijímajúceho členského štátu alebo jazyka, ktorému adresát rozumie. Nesplnilo teda požiadavku uvedenú v článku 8 nariadenia ES o doručovaní. V dôsledku toho je potrebné zamietnuť návrh na vydanie rozsudku pre zmeškanie.“

28 Pán Leffler podal proti rozsudku z 18. decembra 2001 dovolanie. Tvrdí, že Gerechthof sa v bode 3.2 odôvodnenia tohto rozsudku dopustil právneho omylu. Podľa neho mal tento súd vydať rozsudok pre zmeškanie. Subsidiárne sa domnieva, že súd mal určiť nový dátum pojednávania a nariadiť, aby Berlin Chemie bola po oprave prípadných chýb predchádzajúceho podania predvolaná na tento deň.

29 Vnútroštátny súd konštatuje, že článok 8 nariadenia neustanovuje následky odmietnutia prevzatia doručenia. Tento súd predovšetkým uvádza:

„... Je možné pripustiť, že vzhľadom na to, že adresát zo závažných dôvodov odmietol prevziať písomnosť, nedošlo k žiadnemu doručeniu. Je však tiež rovnako možné, že je nutné pripustiť, aby sa po tom, čo adresát odmietol prevziať písomnosť, umožnilo napraviť túto chybu dorúčením prekladu adresátovi. V poslednom uvedenom prípade sa vynára otázka, v akej lehote a akým spôsobom musí byť o preklade upovedomený adresát. Je pri odoslaní prekladu adresátovi potrebné sledovať cestu ustanovenú nariadením pre doručovanie písomností alebo je možné vybrať si spôsob odoslania? Je takisto dôležité určiť, či sa v prípade, že je prípustná náprava, použije vnútroštátne procesné právo.“

30 Hoge Raad der Nederlanden sa preto rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 8 ods. 1 nariadenia vykladať v tom zmysle, že pokiaľ adresát odmietne prevziať písomnosť z dôvodu nedodržania pravidla uloženého týmto ustanovením v otázke jazyka, môže odosielateľ túto vadu napraviť?

2. Ak je odpoveď na prvú otázku záporná, je právnym následkom odmietnutia prevziať písomnosť to, že doručenie nemá žiadny účinok?

3. Ak je odpoveď na prvú otázku kladná:

a) V akej lehote a akým spôsobom má byť preklad doručený adresátovi?

Platia požiadavky formulované nariadením vo vzťahu k doručovaniu písomností aj pre zasielanie prekladov alebo je možné vybrať si spôsob jeho odoslania?

b) Uplatní sa vnútroštátne procesné právo na možnosť nápravy vady?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 31 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či článok 8 ods. 1 nariadenia sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ adresát písomnosti odmietne prevzatie tejto písomnosti z dôvodu, že nie je vyhotovená v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie, odosielateľ môže napraviť neexistenciu prekladu.

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

- 32 Nemecká a fínska vláda sa domnievajú, že následky odmietnutia písomnosti musia byť určené podľa vnútroštátneho práva. Na podporu tohto tvrdenia sa odvolávajú na komentár k článkom 5 a 8 uvedený v dôvodovej správe k dohovoru, odkaz Súdného dvora v rozsudku z 3. júla 1990, Lancray (C-305/88, Zb. s. I-2725, bod 29), na vnútroštátne právo na účely posúdenia prípadnej nápravy väd doručenia, ako aj na prípravné práce na nariadení, ako sú opísané komentátorom, z ktorých vyplýva, že zástupcovia členských štátov si neželali, aby nariadenie bolo v rozpore s vnútroštátnym procesným právom. Platná vnútroštátna právna úprava určuje, či je, alebo nie je dovolené napraviť neexistenciu prekladu.
- 33 Pán Leffler, holandská, francúzska a portugalská vláda, ako aj Komisia vo svojich ústnych pripomienkach zastávajú názor, že následky odmietnutia písomnosti musia vyplývať z nezávislého výkladu nariadenia a že podľa nich musí byť náprava

neexistencie prekladu povolená. Poukazujú na cieľ nariadenia, ktorým je zrýchlenie a zjednodušenie postupov doručovania písomností, a zdôrazňujú, že ak by nebola povolená náprava neexistencie prekladu, článok 5 ods. 1 nariadenia by stratil svoj praktický účinok, keďže v tomto prípade sa subjekty nebudú vystavovať žiadnemu riziku a systematicky si nechajú prekladať písomnosti. Okrem toho uvádzajú, že jediným dôvodom existencie výrazu „ktorých preklad sa vyžaduje“ uvedeného v článku 8 ods. 2 nariadenia je to, aby bola možná náprava neexistencie prekladu, ako aj to, že niektoré časti dôvodovej správy k dohovoru svedčia o tom, že taká možnosť existuje.

34 Komisia okrem toho uvádza viaceré skutočnosti, ktoré odôvodňujú to, že neexistencia prekladu nie je považovaná za dôvod absolútnej neplatnosti doručenia. Predovšetkým vzorové tlačivá rozlišujú údaje týkajúce sa neexistencie riadneho doručenia (bod 15 tlačiva vytvoreného v súlade s článkom 10 nariadenia) a údaje týkajúce sa odmietnutia písomnosti z jazykových dôvodov (bod 14 toho istého tlačiva). Navyše článok 8 ods. 2 nariadenia je venovaný vráteniu písomností, ktorých preklad sa vyžaduje, a nie všetkých písomností, ako by to bolo v prípade, keby doručenie nemalo žiadny účinok. Komisia zdôrazňuje, že žiadny právny predpis neustanovuje automatickú neplatnosť doručenia v prípade, že chýba preklad, a pripustenie takejto neplatnosti je v rozpore so zásadou, podľa ktorej neplatnosť musí byť ustanovená právnym predpisom („niet neplatnosti bez právneho predpisu“). Nakoniec Komisia tvrdí, že absolútna neplatnosť ide ďalej, ako je potrebné na ochranu záujmov adresáta, hoci neplatnosť nie je mysliteľná bez ujmy („niet neplatnosti bez ujmy“).

35 Berlin Chemie tvrdí, že zjednodušenie doručovania nesmie byť na úkor právnej istoty ani práv adresáta. Je potrebné, aby adresát mohol rýchlo pochopiť, do akého typu konania je zapojený, a aby mohol účinne pripraviť svoju obranu. Berlin Chemie vysvetľuje, že v prípade pochybnosti o prípadnej naliehavosti dotknutého konania adresát písomnosti z opatrnosti nechá sám preložiť túto písomnosť, aj keď by to nemal byť on, kto nesie riziko a náklady neexistencie prekladu. Naopak odosielateľ je informovaný o rizikách spojených s neexistenciou prekladu a môže urobiť opatrenia

na ich zamedzenie. Nakoniec povolenie nápravy neexistencie prekladu by spomalilo konanie, predovšetkým vtedy, keď súd musí najskôr zistiť, či odmietnutie prevzatia nepreloženej písomnosti je odôvodnené. To by mohlo spôsobiť určité zneužitie v tomto smere.

- 36 Pokiaľ ide o ochranu adresáta žalovaného v spore, pán Leffler a holandská vláda tvrdia, že táto ochrana je dostatočne zabezpečená článkom 19 nariadenia. Rovnako ako francúzska vláda sa domnievajú, že súd má právomoc upraviť lehoty tak, aby sa zohľadnili záujmy dotknutých účastníkov konania, a predovšetkým, aby sa žalovanému umožnilo pripraviť svoju obranu. Pokiaľ ide o spomalenie konania spôsobené potrebou nápravy neexistencie prekladu, holandská vláda tvrdí, že to by spôsobilo škodu hlavne žalobcovi, a nie žalovanému, ktorým je adresát.

Odpoveď Súdneho dvora

- 37 Je nutné konštatovať, že článok 8 nariadenia neupravuje právne následky, ktoré vyplývajú z odmietnutia písomnosti jej adresátom z dôvodu, že táto písomnosť nie je vyhotovená v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielaajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie.

- 38 Ďalšie ustanovenia nariadenia, cieľ zaistiť rýchlosť a efektívnosť zasielania písomností, pripomenutý v odôvodneniach 2 a 6 až 9 tohto nariadenia, a praktický účinok, ktorý je nutné priznať možnosti uvedenej v článkoch 5 a 8 tohto nariadenia, teda neprekladať písomnosť do úradného jazyka prijímajúceho členského štátu, však odôvodňujú, aby bola vylúčená neplatnosť písomnosti, pokiaľ táto písomnosť bola odmietnutá adresátom z dôvodu, že nie je vyhotovená

v uvedenom jazyku alebo v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie, a aby sa naopak povolila možnosť nápravy neexistencie prekladu.

- 39 Najskôr je potrebné konštatovať, že žiadne ustanovenie nariadenia nestanovuje, že odmietnutie písomnosti pre nedodržanie uvedeného článku 8 spôsobuje neplatnosť tejto písomnosti. Naopak, aj keď nariadenie neuvádza presné následky odmietnutia písomnosti, prinajmenšom viacero jeho ustanovení budí dojem, že je možné vykonať nápravu neexistencie prekladu.
- 40 Výraz „písomnosti, ktorých preklad sa vyžaduje“, uvedený v článku 8 ods. 2 nariadenia, znamená, že adresát môže žiadať o preklad a že teda odosielateľ môže napraviť vadu prekladu zaslaním vyžadovaného prekladu. Tento výraz sa totiž líši od výrazu „zaslané písomnosti“ použitého v článku 6 ods. 2 a 3 nariadenia na označenie všetkých písomností zaslaných odosielajúcim subjektom prijímajúcemu subjektu, a nielen na označenie niektorých z týchto písomností.
- 41 Rovnako vzorové tlačivo potvrdzujúce uskutočnenie alebo neuskutočnenie doručenia, vytvorené v súlade s článkom 10 nariadenia, neobsahuje odmietnutie písomnosti z dôvodu použitého jazyka ako možný dôvod neplatnosti doručenia, ale uvádza tento údaj na inom mieste. To umožňuje prísť k záveru, že odmietnutie písomnosti nemožno považovať za nedoručenie.
- 42 Okrem toho za predpokladu, že by nebolo možné nikdy napraviť toto odmietnutie, znamenalo by to taký zásah do práv odosielateľa, že by nikdy nepodstúpil riziko doručenia nepreloženej písomnosti, čím by bola spochybnená užitočnosť nariadenia a predovšetkým jeho ustanovení týkajúcich sa prekladu písomností, ktoré prispievajú k cieľu zabezpečiť rýchlosť ich zasielania.

- 43 Na rozdiel od tohto výkladu nemožno s úspechom tvrdiť, že následky odmietnutia písomnosti musia byť stanovené vnútroštátnym právom. V tejto súvislosti sa nemožno právoplatne odvolávať na komentáre uvedené v dôvodovej správe k dohovoru, na rozhodnutie Súdneho dvora v už citovanom rozsudku Lancray alebo na prípravné práce na nariadení.
- 44 Ak by sa totiž ponechalo na vnútroštátne právo, aby určilo, či je prípustná samotná zásada možnosti napraviť neexistenciu prekladu, zabránilo by to akémukoľvek jednotnému uplatneniu nariadenia, keďže nie je vylúčené, že členské štáty v tomto smere použijú rozličné riešenia.
- 45 Cieľ Amsterdamskej zmluvy vytvorí priestor slobody, bezpečnosti a práva, dodávajúc tak Spoločenstvu nový rozmer, a presun režimu, ktorý umožňuje prijatie opatrení patriacich do oblasti súdnej spolupráce v občianskych veciach s medzinárodným prvkom, zo Zmluvy EÚ do Zmluvy ES, potvrdzujú vôľu členských štátov zahrnúť takéto opatrenia do právneho poriadku Spoločenstva a zakotviť tak zásadu ich nezávislého výkladu.
- 46 Rovnako výber formy nariadenia namiesto smernice pôvodne navrhovanej Komisiou dokazuje dôležitosť, ktorú zákonodarca Spoločenstva pripisuje priamej použiteľnosti ustanovení tohto nariadenia a ich jednotnému uplatňovaniu.
- 47 Z toho vyplýva, že aj keď sú komentáre uvedené v dôvodovej správe k dohovoru, ktorý bol prijatý pred vstupom Amsterdamskej zmluvy do platnosti, užitočné, nemožno sa na ne odvolávať proti nezávislému výkladu nariadenia, ktorý stanovuje jednotný následok odmietnutia písomnosti z dôvodu, že táto písomnosť nie je vyhotovená v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielaťujúceho členského štátu, ktorému adresát písomnosti rozumie. Rovnako je

potrebné uviesť, že judikatúra Súdneho dvora, ktorá vyplýva z už citovaného rozsudku Lancray, bola formulovaná v kontexte výkladu právneho nástroja iného charakteru, ktorý na rozdiel od nariadenia nesleduje vytvorenie systému doručovania v rámci Spoločenstva.

- ⁴⁸ Pokiaľ ide nakoniec o závery vyvedené nemeckou vládou z prípravných prác opísaných komentátorom, stačí poukázať na to, že predpokladaná vôľa zástupcov členských štátov sa nepremietla v samotnom texte nariadenia. Z toho vyplýva, že sa nemožno odvolávať na údajné prípravné práce proti jednotnému výkladu nariadenia, ktorého cieľom je zaistiť praktický účinok ustanovení, ktoré nariadenie obsahuje, so zreteľom na jeho jednotné uplatňovanie v Spoločenstve pri dodržaní jeho účelu.
- ⁴⁹ Výklad nariadenia v tom zmysle, že prikazuje možnosť nápravy v prípade neexistencie prekladu ako jednotný následok odmietnutia písomnosti z dôvodu, že nie je vyhotovená v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát písomnosti rozumie, nespochybňuje význam vnútroštátneho práva a úlohu vnútroštátneho súdu. Ako totiž vyplýva z ustálenej judikatúry, v prípade, že neexistujú ustanovenia Spoločenstva, je na vnútroštátnom právnom poriadku každého členského štátu, aby stanovil procesné podmienky žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré vyvodzujú osoby podliehajúce súdnej právomoci z priameho účinku práva Spoločenstva (pozri najmä rozsudok zo 16. decembra 1976, Rewe, 33/76, Zb. s. 1989, bod 5).
- ⁵⁰ Súdny dvor však upresnil, že tieto podmienky nemôžu byť nevýhodnejšie než podmienky týkajúce sa práv, ktoré majú pôvod vo vnútroštátnom právnom poriadku (zásada rovnocennosti), a že nemôžu prakticky znemožniť alebo výrazne sťažiť výkon práv priznaných právnym poriadkom Spoločenstva (zásada efektivity) (pozri rozsudky Rewe, už citovaný, bod 5; z 10. júla 1997, Palmisani, C-261/95, Zb. s. I-4025, bod 27, a z 15. septembra 1998, Edis, C-231/96, Zb. s. I-4951, bod 34). Ako

v tejto súvislosti uviedla generálna advokátka v bodoch 38 a 64 svojich návrhov, zásada efektivity musí viesť vnútroštátny súd k tomu, aby uplatnil procesné podmienky ustanovené jeho vnútroštátnym právnym poriadkom len v rozsahu, v akom nespochybňujú zmysel a účel nariadenia.

- 51 Z toho vyplýva, že pokiaľ nariadenie neurčuje následky niektorých skutočností, prináleží vnútroštátnemu súdu, aby v zásade uplatnil svoje vnútroštátne právo, pričom musí dbať na zaistenie plnej účinnosti práva Spoločenstva, čo ho môže viesť k tomu, aby v prípade potreby nepoužil vnútroštátne pravidlo, ktoré tomu bráni, alebo aby vyložil vnútroštátne pravidlo, ktoré bolo ustanovené len so zreteľom na výlučne vnútroštátnu situáciu, tak, aby bolo použiteľné na predmetnú cezhraničnú situáciu (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 9. marca 1978, *Simmenthal*, 106/77, Zb. s. 629, bod 16; z 19. júna 1990, *Factortame a i.*, C-213/89, Zb. s. I-2433, bod 19; z 20. septembra 2001, *Courage a Crehan*, C-453/99, Zb. s. I-6297, bod 25, a zo 17. septembra 2002, *Muñoz a Superior Fruiticola*, C-253/00, Zb. s. I-7289, bod 28).
- 52 Vnútroštátny súd je takisto povinný dbať na to, aby sa chránili práva dotknutých účastníkov konania, najmä možnosť adresáta písomnosti mať k dispozícii dostatok času na prípravu svojej obrany alebo právo odosielateľa netrpieť, napríklad v naliehavom konaní, kde sa odporca nedostaví, negatívnymi dôsledkami čisto účelového a zjavne nenáležitého odmietnutia prevziať nepreloženú písomnosť, keď je možné preukázať, že adresát tejto písomnosti rozumie jazyku odosielajúceho členského štátu, v ktorom je uvedená písomnosť vyhotovená.
- 53 Na prvú otázku je teda potrebné odpovedať tak, že článok 8 ods. 1 nariadenia sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ adresát písomnosti odmietol písomnosť z dôvodu, že písomnosť nie je vyhotovená v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie, odosielateľ to môže napraviť zaslaním vyžadovaného prekladu.

O druhej otázke

- 54 Druhá otázka položená pre prípad, že by sa článok 8 nariadenia vykladal v tom zmysle, že nie je možné napraviť neexistenciu prekladu, sa týka toho, či následkom odmietnutia písomnosti stráca doručenie akýkoľvek účinok.
- 55 S prihliadnutím na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú otázku.

O tretej otázke

- 56 Treťou otázkou položenou pre prípad, že by odpoveď na prvú otázku bola kladná, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, v akej lehote a akým spôsobom musí byť preklad oznámený adresátovi písomnosti, a či sa vnútroštátne procesné právo uplatní na možnosť nápravy neexistencie prekladu.

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

- 57 Pokiaľ ide o lehotu, v ktorej je možné napraviť neexistenciu prekladu, holandská a portugalská vláda odkazujú na článok 7 ods. 2 nariadenia. Domnievajú sa, že zaslanie prekladu sa musí uskutočniť v čo najkratšej lehote a že lehotu jedného mesiaca možno považovať za primeranú.

- 58 Pokiaľ ide o účinok zaslania prekladu na lehoty, holandská vláda tvrdí, že aj keby adresát písomnosti túto písomnosť oprávnene odmietol, účinok dodržania lehoty ustanovený v článku 9 ods. 2 a 3 nariadenia musí byť v každom prípade zachovaný. Komisia uvádza, že dátumy doručenia sa určia v súlade s uvedeným článkom 9. Pokiaľ ide o adresáta, zohľadní sa len doručenie preložených písomností, čo vysvetľuje výraz „bez vplyvu na článok 8“ uvedený v článku 9 ods. 1 toho istého nariadenia. Pokiaľ ide o navrhovateľa, dátum sa určí v súlade s odsekom 2 tohto článku 9.
- 59 Francúzska vláda pripomína, že súd musí mať právomoc upraviť procesné lehoty tak, aby sa adresátovi písomnosti umožnilo pripraviť svoju obranu.
- 60 Pokiaľ ide o podmienky zaslania prekladu, pán Leffler, ako aj francúzska a portugalská vláda sa domnievajú, že oznámenie prekladu musí byť vykonané v súlade s požiadavkami nariadenia. Holandská vláda naopak tvrdí, že zaslanie je možné vykonať neformálne, ale aby sa zabránilo akémukoľvek nedorozumeniu, je žiaduce sa vyhnúť priamemu zaslaniu odosielajúcim subjektom adresátovi a je vhodnejšie postupovať prostredníctvom prijímajúceho subjektu.
- 61 Berlin Chemie tvrdí, že ak Súdny dvor musí rozhodnúť, či je možné zaslanie prekladu, je na zaručenie právnej istoty potrebné, aby boli následky tejto možnosti v súlade s cieľmi nariadenia harmonizované.

Odpoveď Súdneho dvora

- 62 Aj keď článok 8 nariadenia neobsahuje presné ustanovenie o pravidlách, ktorými sa treba riadiť, pokiaľ je potrebné napraviť vadu písomnosti odmietnutej z dôvodu, že

nie je vyhotovená v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielaajúceho členského štátu, ktorému adresát tejto písomnosti rozumie, je potrebné konštatovať, že všeobecné zásady práva Spoločenstva a ďalšie ustanovenia nariadenia umožňujú poskytnúť vnútroštátnemu súdu určitý návod na to, aby nariadenie získalo praktický účinok.

63 Z dôvodov právnej istoty sa má vykladať nariadenie v tom zmysle, že náprava neexistencie prekladu sa musí vykonať v súlade s podmienkami ustanovenými týmto nariadením.

64 Pokiaľ je odosielaajúci subjekt informovaný o tom, že adresát odmietol prevziať písomnosť kvôli chýbajúcemu prekladu, je povinný, ako možno vyvodiť z článku 4 ods. 1 nariadenia, aby to po prípadnom vypočutí žalobcu napravil zaslaním prekladu v najkratšej možnej lehote. V tejto súvislosti, ako uvádza holandská a portugalská vláda, je možné považovať za primeranú lehotu jedného mesiaca od prijatia informácie o odmietnutí odosielaajúcim subjektom, ale vnútroštátny súd bude môcť podľa okolností túto lehotu posúdiť. Je totiž potrebné zohľadniť predovšetkým skutočnosť, že niektoré písomnosti môžu mať neobvyklú dĺžku, alebo že musia byť preložené do jazyka, pre ktorý existuje málo dostupných prekladateľov.

65 Pokiaľ ide o účinok zaslania prekladu na dátum doručenia, je potrebné ho určiť analogicky so systémom dvojitého dátumu ustanoveným v článku 9 ods. 1 a 2 nariadenia. Pre ochranu praktického účinku nariadenia je totiž dôležité dbať na to, aby práva jednotlivých dotknutých účastníkov konania boli chránené čo najlepšie a vyváženým spôsobom.

66 Dátum doručenia môže byť pre žalobcu dôležitý napríklad vtedy, ak doručená písomnosť predstavuje podanie žaloby, ktoré sa musí uskutočniť v záväznej lehote alebo má prerušiť plynutie premlčacej lehoty. Okrem toho, ako bolo uvedené

v bode 38 tohto rozsudku, nedodržanie článku 8 ods. 1 nariadenia nespôsobuje neplatnosť doručenia. So zreteľom na tieto skutočnosti sa treba domnievať, že žalobca musí mať možnosť využiť, pokiaľ ide o dátum, účinok pôvodného doručenia, pokiaľ vynaložil primeranú starostlivosť, aby v čo najkratšej lehote napravil vadu písomnosti zaslaním prekladu.

67 Dátum doručenia však môže byť dôležitý aj pre adresáta, najmä preto, že predstavuje začiatok plynutia lehoty na výkon práva na odvolanie alebo prípravu obrany. Účinná ochrana adresáta písomnosti vyžaduje, aby sa s ohľadom na neho vzal do úvahy výlučne dátum, kedy sa mohol s doručenou písomnosťou nielen oboznámiť, ale aj jej porozumieť, teda dátum, kedy dostal preklad tejto písomnosti.

68 Je na vnútroštátnom súde, aby vzal do úvahy a chránil záujmy dotknutých účastníkov konania. Teda, analogicky s článkom 19 ods. 1 písm. a) a b) nariadenia, ak písomnosť bola odmietnutá z dôvodu, že nie je vyhotovená v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát tejto písomnosti rozumie, a odporca sa nedostaví, súd musí prerušiť konanie až do doby, kým sa nepreukáže, že vada dotknutej písomnosti bola napravená zaslaním prekladu a toto zaslanie sa uskutočnilo v čase primeranom na to, aby sa odporca mohol brániť. Takáto povinnosť vyplýva takisto zo zásady uvedenej v článku 26 ods. 2 nariadenia č. 44/2001 a kontrola jej dodržania predchádza uznaniu rozhodnutia podľa článku 34 bodu 2 toho istého nariadenia.

69 Ako je uvedené v bodoch 50 a 51 tohto rozsudku, vnútroštátnemu súdu prináleží, aby na vyriešenie problémov spojených so spôsobom, akým je potrebné napraviť neexistenciu prekladu, ktoré nie sú upravené nariadením, ako ho vykladá Súdny dvor; použil svoje vnútroštátne procesné právo, pričom musí dbať na zaistenie plnej efektívnosti nariadenia v súlade s jeho účelom.

70 Okrem toho je potrebné pripomenúť, že pokiaľ sa pred vnútroštátnym súdom objaví otázka týkajúca sa výkladu nariadenia, tento súd môže za podmienok článku 68 ods. 1 ES položiť v tomto smere otázku Súdnemu dvoru.

71 So zreteľom na všetky tieto skutočnosti je na tretiu otázku potrebné odpovedať, že:

- článok 8 nariadenia sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ adresát písomnosti túto písomnosť odmietol z dôvodu, že nie je vyhotovená v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielaajúceho členského štátu, ktorému tento adresát rozumie, je možné napraviť túto situáciu zaslaním prekladu písomnosti v súlade s podmienkami ustanovenými nariadením a v čo najkratšej lehote,

- na vyriešenie problémov spojených so spôsobom, akým je potrebné napraviť neexistenciu prekladu, ktoré nie sú upravené nariadením, ako ho vykladá Súdny dvor, prináleží vnútroštátnemu súdu, aby použil svoje vnútroštátne procesné právo, pričom musí dbať na zaistenie plnej účinnosti uvedeného nariadenia v súlade s jeho účelom.

O trovách

72 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

- 1. Článok 8 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1348/2000 z 29. mája 2000 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ adresát písomnosti túto písomnosť odmietol z dôvodu, že nie je vyhotovená v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielaajúceho členského štátu, ktorému tento adresát rozumie, odosielaateľ má možnosť napraviť to zaslaním vyžadovaného prekladu.**
- 2. Článok 8 nariadenia č. 1348/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ adresát písomnosti túto písomnosť odmietol z dôvodu, že nie je vyhotovená v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielaajúceho členského štátu, ktorému tento adresát rozumie, je možné napraviť túto situáciu zaslaním prekladu písomnosti v súlade s podmienkami ustanovenými nariadením č. 1348/2000 a v čo najkratšej lehote.**

Na vyriešenie problémov spojených so spôsobom, akým je potrebné napraviť neexistenciu prekladu, ktoré nie sú upravené nariadením č. 1348/2000, ako ho vykladá Súdny dvor, prináleží vnútroštátnemu súdu, aby použil svoje vnútroštátne procesné právo, pričom musí dbať na zaistenie plnej účinnosti uvedeného nariadenia v súlade s jeho účelom.

Podpisy